

Nõukogude rünnakud löödi tagasi

Zhitomiri ruumis hävitati vaenlase laskurirügement. Pärast vihasid võitlusi lahutati Berditshevi idaosast. Nõukogudele eriti kaotusrikkaid võitlusi Propoiskist lääne pool

Ka Lõuna-Itaalias tõrjuti vaenlane raskete kaotustega tagasi

Führeri Peakorterist, 5. 1. Sõjajõudude Ülemjuhatus teatab: Idarinde lõunaosas toimus ka eile ainult kohaliku tähtsusega võitlus.

Võitlusrummi Zhitomirist kagu ja lääne pool tõrjuti tagasi korduvad tugevad nõukogude rünnakud ja hävitati hulk vaenlase tanke. Meie tankiüksused hävitasid üllatuslikul rünnakul ühe nõukogude laskurirügementi. Eriti Berditshevi lõigus tugevdasid bolshevikud oma rünnakuid. Pärast vihasid võitlusi lahutati lõuna idaosast, kuna teistes kohtades bolshevikid rünnakud tagasi tõrjuti.

Propoiskist lääne pool alustas vaenlane pärast pidevat kahurväe ettevalmistust mitme laskuridivisiooni ja arvukate tankidega kitsal rindel rünnakut. Nõukogudele eriti kaotusrikkad võitlused on veel käimas.

Bolshevikid katsid Vitebskist loode pool viimaseil päeval meie poolt vallutatud maa-alade tagasivõtmiseks, tõrjuti osalt vasturünnakul tagasi.

Berliinist, 5. 1. Tugevas sulas, mis osalt juba jaastunud teed muudab aegmööda jälle põhjatuks müllakaiks, jätkus talvelahing Zhitomiri võitluspõldeks. 3. jaanuaril rünnakut ägedusega.

Lõuna lõigus teostasid nõukogud ühes kohas 7 soomusmasinast toetatud rünnakut rügementitugevuses koosseisus, mis tõrjuti tagasi raskes vahelduvas võitluses pärast 7 tanki hävitamist. Seal edelas ründas mitu saksa soomusmasinat lõunasse tungivat vaenlast rünnakute- ravige ja tekitas neile tunduvalt kaotusi.

20 vaenlase pealtnähtavalt toetatav tanki tulistasid saksa väed puruks 14. Samuti löödi tagasi Zhitomirist lõuna pool Berditshevi linna põhjasaava vastu teostatud bolshevikite rünnakud ning üks vaenlase soomusmasinast rünnak linnast põhja pool. Vaenlase pealtnähtavalt Zhitomirist lääne pool tõrjuti saksa vägede poolt tagasi, kusjuures nad hävitasid 11 bolshevikit tanki. Zhitomiri ruumis kaotasid bolshevikud 3. jaanuaril kogusummas 35 soomusmasinat, millega seal hävitatud vaenlase tankide arv tõuseb 355-le.

Vitebski ruumis tekkis taas rasked võitlusi uusi rünnakuid alustanud vaenlase üksustega.

Linnast kagu pool ründasid nõukogud mitmes kohas pärast tugevat suurtükiväe kumipataljonisuuruse üksust. Riivistades kaks kohaliku sisseregiment, tõrjusid saksa väed rünnakud osalt vastulööduga tagasi ja saavutasid ühel omapoolel pealtnähtavalt positsioonide olulise parandamise. Ka Vitebskist loode pool löid saksa grenaderid tagasi mitu vaenlast rünnakut, kuid seal on käimas veel rasked võitlused.

Juba üsnaaasta-päeval alanud saksa kütide rünnak viis vahelduvalt ja kogu päev kestnud võitlusi ühe asula pärast, mis vallutati 3. jaan. hommikutundidel.

Osakehe kolmest küljest alanud ja

Minult kasulikkuse pärast

Patriarh Sergiuse tunnustamine ei too muudatust Nõukogude siseellul

Genfiist, 5. 1. „Daily Mail“ endine Moskva korrespondent Negley Farson kirjutab ühes artiklis:

„Sel juhul oleks soov mõtte lisaks, kui Nõukogude poolt viimase ajal tarvitusele võetud sammude, nagu kommunisti laialisaltamine, patriarh Sergiuse tunnustamine ja tõrjumine lõpetamine kollektiivides, näha tundeid, et Nõukogud on loobunud oma esialgsest eesmärgist. Vastupidi, ei tohi unustada — Stalin seletas, et Nõukogude jõupingutustel käesolevas sõjas ei ole midagi tegemist vene rahvuse tagasipöördumisega. Ta peab endiselt

Kremlis õnnestustöö Lõuna-Ameerikas

Avalikkus jälgib rahutult üha laienevat ässitustööd

Buenos Airesest, 5. 1. Pärast suhte lauleseadmist mitme Kesk- ja Lõuna-Ameerika riigi ja Kremlil vahel on kommunistid agari tegevuses, et luua Lõuna-Ameerikas uut tähtsat ässitustootuspunkti. Avalikkus jälgib rahutult üha enam laienevat äärmiselt pahempoolset liikumist.

Eriti Columbia kutsus kommunistlik õnnestustöö ametiühingute sekretäri Lombardo Toledano juhtimisel esile tugevamat pahameelt. Kommunistid liitusid äsja liberalistlike elementidega, millega neile langes esimene koht hiljuti Bogotas peetud

Saksa noorsoo sõjaülesanneid

Berliinist, 5. 1. Saksa riigikaitse ministrite nõukogu andis määruse, mille kohaselt NSDAP noortehüüe ja Saksa riigi noortehüüe saksa noorsoo kasutamiseks ühise sõjaülesannete täitmiseks kooli- ja kutsesõja korral. Nende sõjaülesannete all kooli- ja kutsesõja tuleb mõista kogu noorsoo sõjapanust, mida Hitleri noored on täitnud juba 4 sõja-aastat, vastavalt igakordsele nõudmis-tele.

Nevelist põhja pool nurjus bolshevikid tankide toetusel toetatud rünnak. Mereväe rannapatareid tulistasid Kroonlinna juures jäässe kinnijäänud bolshevikid erilaeru ja saavutasid hulga tabamusi ühele mootorlaevale.

Lõuna-Itaalia rindel ründas vaenlane Venafrosti lääne pool korduvalt ülekaalukate jõududega meie võitlusel- post. Ta tõrjuti raskete veriste kaotustega tagasi. Ka Ortonast loode pool varises mitu vaenlast rünnakut meie positsioonide ees kokku.

4. jaanuari lõunatundidel ründasid põhja-ameerika pommitajad paikkondi Põhja- ja Lääne-Saksamaal. Kieli linna elamukvartaalid olid taas raskete terrorirünnakute eesmärgiks. Ohukaitsejõud tulistasid seni saabunud teadetel Saksa maa ja okupeeritud linnadele kohal alla 29 lennukit, neist enamus 4-mootorilised pommitajad.

Viimasel ööl lendasid mõned briti häirimislennumid Lääne- ja Põhja-Saksamaal kohale.

Saksa lennukid ründasid möödunud ööl üksikeesmärgi Kagu-Inglismaal.

Vitebski ruumis tulistas 3. jaan. puruks 21 Nõukogude tanki, nii et seal on lahingu algusest saadik hävitatud kogusummas 654 vaenlase soomusmasinat.

Hoolimata ebasoodsast ilmastikuolust teostasid õhujõudude üksused lakka- matult maaväeüksusi. Pommitati vaenlast rünnakute ravige Zhitomirist lõuna pool asuvas ruumis ja Nõukogude rünnaku lähtealused. Ööl vastu 4. jaan. oli

21 HÄVITAJAT KUMNE PÄEVA JOOKSUL

Saksa merejõudude rasked lööke vaenlase konvoijulgestusjõududele

Berliinist, 5. 1. Saksa Sõjajõudude Ülemjuhatus teatab, 6 vaenlast hävitati uputamine saksa allveelaevade poolt toimus 4 päeva jooksul 31. detsembrist kuni 3. jaanuarini. Neist kuuest sõjalaevast hävitati 5 hävitajat mõni tund enne uusaasta Biskaja lahes ja kuues Atlandi ookeanis. Hoolimata ebasoodsast ilmastikuolust teostasid õhujõudude üksused lakka- matult maaväeüksusi. Pommitati vaenlast rünnakute ravige Zhitomirist lõuna pool asuvas ruumis ja Nõukogude rünnaku lähtealused. Ööl vastu 4. jaan. oli

Nii õnnestus vaenlaste julgestusjõududele pidevas võitluskontaktis seisvatel allveelaevadel ainult 10 päeva jooksul hävitada kogu summas 21 hävitajat.

Nende konvoi julgestuslik erakordselt väärtuslike kiirete ja suure manö- verdamisvõimega laevade tonnaaži, mille ehitamine Inglismaal toimus

Sama päeva õhtutundidel alustasid allveelaevad rünnakut. Veel enne pime- duse saabumist lendas üks hävitajaist õhku, olles tabatud mitmest torpee- dost. Eriti uljal rünnakul hävitas üks saksa allveelaev kõige lähemast kau- gusest torpeedotabamusega 2 vaen- laste hävitajat, mis püüdis allveela- va ajada kütikuse. Tabatuna aht- risse, hukkus üks hävitajaist kohe, kuna teine hävitaja torpeedoplahva- tustest tekkinud suurte aukude taga- järjel laevastris ja -võõris algul küll, jell kaldus.

Saksa allveelaevadele määratud

Genfiist, 5. 1. Päevast päeva säh- vatab saatusest mitteroostitud ja poli- tiiselt hooletussejätetud Itaalia rinde- igast küljest suurtükiväet, tekib pala- vaid võitlusi, kus meie mehi surma- takse ja vaenlaste mürskude poolt tük- kideks kistakse, kuna ellujäänud on Roomale ainult mõne meetri võrra lä- henenud. Uduas ovaalgauses püüavad 8. armee sõdurid täiesti kurnatult pää- sda edasi saksa pörgulikus tõrjetules. Ent feldmarssal Kesselring annab siis vastulööke metsikul pealtnähtavalt.

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Genfiist, 5. 1. Päevast päeva säh- vatab saatusest mitteroostitud ja poli- tiiselt hooletussejätetud Itaalia rinde- igast küljest suurtükiväet, tekib pala- vaid võitlusi, kus meie mehi surma- takse ja vaenlaste mürskude poolt tük- kideks kistakse, kuna ellujäänud on Roomale ainult mõne meetri võrra lä- henenud. Uduas ovaalgauses püüavad 8. armee sõdurid täiesti kurnatult pää- sda edasi saksa pörgulikus tõrjetules. Ent feldmarssal Kesselring annab siis vastulööke metsikul pealtnähtavalt.

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Koostanud ja toimetanud: Tartu, Ülikooli 21/22 postkast 82. Telefonid: kodukeskis 40-80 kaudkõne: toimetustele 38-41 ja 57-80. Lühetelefonid: 7-16. Tõlked: toimetu- sel 7-16, talitustel 7-16. Peatoimetaja: toimetustele 10-12, tel. 35-31. Tallinnas esindab: Vene 1. telefon 418-20. Ajaleht ilmub 4 korda nädalas. Ühtik- numbri hind 10 p. Telli trükitud ida-alale Rmk. 2.50, välismaale Rmk. 8.40. Aadressid muutmine 20 p. Kõikide kuulutuste hinna- kirjad: O — nr. 1 ja R — nr. 1.

saksa võitlusalennukite märklauaks Nõu- kogude järelevaliklus Kiievi ja Zhitomiri vahel ja Kiievist ida pool. Vigas- tati raskesti mitut rongi ja raudtee- jaama.

Võitlus- ja lahingulennukid ründasid bolshevikid väekoondisi Kertshi ruumis pommide ja pardarelvade ning tekitasid neile rasked kaotusi.

Krimmist põhja pool asuvas ruumis hävitati vaenlase kolonne pidevalt kor- ratud lahingulennukite rünnakutega.

Soome tänuikkus

Helsingist, 5. 1. Ajaleht „Sa- von Sanomat“, mis ilmub Kuopios, käsitleb ühes artiklis Soome suhteid Saksamaaga ja kirjutab muuseas:

Saksamaa raske võitlus bolshevikide vastu on viisil, mida ei saa sõnadega kirjeldada, kergendanud Soome olukor- da, mille eest soome rahvas on siiralt tänulik. Ükskõik, kuidas poliitika ka muutuks, jääb ometi tõsiasjaks, et Sak- samaa oli ainuke riik ja on ka praegu, kes astus võitluses bolshevikide ekspansioonipüüetega läände. Seepärast peab ka maailm mõistma Soome tänuikkust Saksamaale.

Juba ammu kaubalaevade arvel, tõu- seb ligikaudu 31.500 tonni. Nende sõjalaevade kaotus tähendab vaenla- sele peale selle veel 150—180 10-12-sm suurtükki, üle 90 4-sm suurtükki ja vähemalt 160 kuulipilduja väljalaa- gemist.

Kui arvestada veel, et igal hävita- jal oli vähemalt 6 torpeedotoru ja igal lendest oli kaasas 2 torpeedot, siis võiks ühtlasi kaaduma 126 torpeedotoru võitlusjõud ja üle 250 kallihinnalise võitlusvahendi — torpeedo. Hävitajate pardal olid enam silgavusvõime arv tõusis vähemalt 1300-ni.

Samuti teidid voogides tõenäoli- selt surma suurem osa hävitajate meeskondadest — umbes 3000—3500 meest.

8. armee saksa pörgulikus tõrjetules

Inglise nädalalehe kirjasaatja iseloomustus võitlustele Itaalia rindel

Genfiist, 5. 1. Päevast päeva säh- vatab saatusest mitteroostitud ja poli- tiiselt hooletussejätetud Itaalia rinde- igast küljest suurtükiväet, tekib pala- vaid võitlusi, kus meie mehi surma- takse ja vaenlaste mürskude poolt tük- kideks kistakse, kuna ellujäänud on Roomale ainult mõne meetri võrra lä- henenud. Uduas ovaalgauses püüavad 8. armee sõdurid täiesti kurnatult pää- sda edasi saksa pörgulikus tõrjetules. Ent feldmarssal Kesselring annab siis vastulööke metsikul pealtnähtavalt.

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Nende sõnadega iseloomustab ing- lise nädalaleht „News Review“ kirjasaatja võitlusi Itaalia rindel. Sihtitult võitleb Itaalia elanikkond maa lõunaosas päevast päeva oma elu eest, jätkab rindekirjasaatja. Nende närvide on täiesti otsas. Esimese si- reeni puhul tungib kogu elanikkond

Sõjakirjasaatja Vorpahl (Wb) Päikesepaisteline puhkus pärast kogu öö kestnud võitlusi

SODA-OTSUSTAV AASTA

Jaapani ajalehtede arvamusi aastavahetuse puhul

Tokiost, 5. 1. Kogu Jaapani aja- kirjanduse juhtidrad uue aasta esi- mestel päevadel rõhutavad, et 1944. a. tohiks olla sõda-otsustavaks aastaks. Ida-Aasia rahvaste ja riikide ühine- mine ja ühekoostöö sõjapidamises ja heaolu ülessehitamises ei jäta vähimat- ki kahtlust heituse lõpptulemuse kohta.

Euroopas ilmub Jaapaniga ühe- dalt ja sõbralikult liitunud Saksamaa ikka veel üha kasvavat tõrjejõudu. Idarinde ühendamine ja ebaõnnestu- nud Badoglio-reektamine löid kindluse- tunde.

Kõik allub juhuslikkusele

Londoni ajalehtede tõsiseid hoiatussõnu Briti avalikkusele

Genfiist, 5. 1. Enamik Londoni ajalehti püüab oma juhtkirjades anda ülevaadet uuest aastast, kusjuures nad ei suuda vältida tõsiseid hoiatussõnu Briti avalikkusele.

Nii kirjutab „Times“: Mitmes suh- tes on inglased praegu raskem olude.

ga kohaneda kui 1940. a. Briti sõdu- rid ei kujutelt, et uus aasta oleks lii- tumute sõjaliselt kerge. Nad teavad liias hästi, et halvimal tundeil ja enne kõike sõja haripunkti seisab veel ees. Keegi, ka mitte inglise eraisik, ei tohi langeda ohtliku kiatususe ohv- riks, mis põhjustaks tema sõjapingu- tuste vähenemist ning sunniks teda uskuma, et võit on natsionaal hästi kui käes.

Tööerakonna häälkandja „Daily Herald“ märgib, et inglise rahva keskel liiguvad ohtlikud kujutelmad. Laiades rahvahulkades usuvad inimesed, et tuleb ainult luua teine rinne, mis vahetult lõpetaks sõja. Oleks pa- rem, kui inimesed mõtleksid, et selle teise rinde loomiseks alles algab tege- lik sõda liitumute, sest hiljasaunud raskused ja ohtlikud operatsioonid, mida praegu mõistetakse teise rinde all, alluvad kõik sõja juhusele. Keegi ei tohi kujutella, et edu saavu- tatakse kergelt.

Kindral Caracciolo langeb sõja- kohtu alla, kus tal tuleb muuhulgas vastust anda terve armee koosseisu kadudalaskmise üle, kes juulipäevadel tema ülemjuhataise all seisid.

Roomast, 5. 1. Cagliarist teata- takse, et anglo-ameerika okupatsioon- võimud avastasid fashistliku komi- tee, kes tegi ettevalmistusi Sardinia elanikkonna vastupanuks võõrastele sissetungijatele. Sellega ühenduses on anglo-ameerika sõjapäepoliitise aretee- rinud juba 14 isikut.

Soome kuulus sõjakoer Helsingist, 5. 1. Soome sõja- koer „Sota-Sisu“, kes oma kiirussaa- vutuste pärast rindel ristiti „idakiir- rongiks“, omab koerte maailmarekor- dit takistuste ületamisel kõrgusega 3,25 meetrit.

ROOSEVELTI EELKÄIJATE IMPERIALISTLIKUD SIHID

Berliinist, 5. 1. Dr. Adolf Hal- feld väljendab „Hamburger Frem- denblatt“is, toetudes üle 24. ok- toobrilt 1925 pärinevale kirjalikule do- kumendile, veendumust, et ka Roose- velti eelkäijad järgisid samu imperialist- likke eesmärgi ja tegid kõik, et tekitada lahkelt ühtsust Euroopa rahvaste vahel. Selle dokumendi juures on tegemist Prantsuse Washingtoni saadiku aruan- dega Prantsuse välisministri Locarno-le- pingu sõlmimise puhul. Prantsuse saadik seletab sõna-sõnalt muu hulgas:

„Pärast õnneliku lepingu sõlmimist oli niisugane valitsus kui ka kogu avalik arvamus ilmselt mulje, et praegune Ühendriikide poliitika on saanud liiasaamise osaliseks ja et üldise rah- ulukorra teostamine Euroopas rõvaks Ameerikalt valitseva positsiooni maail- mapoliitikas, milles ta arvab end viibi- vat.“

Sellel ajal Valge Maja juba a. 1925 poliitikat, seletab Halfeld, mis mõjits hukka tagasihoidlikud katsed Versail- le's olukorra asendamiseks Locarno ra- huga sõja läbi vapustatud Euroopa esi- mese eluvaldusena.

Sama kordus pärast Müncheni konve- rentsi: USA-aadeldi seda katset ras- kete Euroopa vastulööde ületamiseks

Brasiilia divise üle mere Buenos Airesest, 5. 1. Viienda Brasiilia sõjaringkonna ülem kindral Hector Berges seletas Sao Paulose, et Brasiilia saadab lähemal ajal üle mere 3—4 diviisi.

On seepärast väga arusaadav, toonitab Halfeld lõpetades, et Euroopa rahvad Ühendriikide maailmaplaaniist puuduvad. Nad ässitati 1939. a. sõtta, et USA saaks ilma suurema jõukulukseta kindlustada endale uusi maailmapoliitilisi positsioo- ne. Seepärast joosid ka mõlemad Euroopa rahukatsed Põhja-Ameerika valit- suse vaenulikkuse tõttu karile.</

maal ennustatakse ulatuslikke streike.

Kirikliku noorsooöö keskus moodustatud

Enamlaste päevil katkenud tegevus äärib

Sisedirektori otsusega anti 1943. a. oktoobrikuus Eesti Evangeeliumi-Luteri Uusi Kiriku Noorsooöö Keskusele edasitegemise luba. Noorsooöö Keskuse tegevus eriorganisatsioonina lõpetati olude sunnil, arvates 1. oktoobrist 1940. Keskuse tegevuse uuesti jätkamise puhul moodustati Konsistooriumi hiljuti Noorsooöö Nõukogu, mille koosseisu kuuluvad piiskop J. Kõpp, viikarpiiskop J. O. Lauri, kõik praostkondade noortepäetajad ja teisi kirikliku noorsoo tegelasi.

Neil päevil Konsistooriumi ruumes peetud Noorsooöö Nõukogu koosolekul valiti nõukogu juhatusesse praost A. Täheväli (esimees), õp. R. Koolmeester (abiesimees), ERT Tartu ringkonnajuhataja A. Kasak ja Viljandi Jaani kog. õp. E. Tõld. sepp. Peasekretäri asetäitjaks valiti senine noorsooöö sekretär õp. E. Saag. Peasekretär õp. mag. K. Tiit ja sekretär õp. H. Karm on viidud teatavasti vägivalt Venemaale.

1944. a. tegevuskava piires jätkatakse katkenu töö, mida seni enamlaste aja mõeldes on tehtud Konsistooriumi otseselt juhtimisel. Noorsooöö arendatakse kolme vanuseastme-ga noorte juures, kelle kuuluvad siia lastetöö (pühapäevakoolid ja lasteju-malateenistused), murdeealiste noorte töö ja tegevus leiritutega.

Kirikliku noorsooöö alal on leitud kontakt paljudes Eesti linnades õppi-vad noorsooga. Uudse tegevusena tu-leb juurde kuteharidust omavate noorte organiseerimine, mis ongi juba

teostumas esialgu Pärnus, kuid see töö haarab laiemalt. Et viimasel ajal kutehariduse tähtsus aina suure-neb, on kirikliku noorsooöö arenda-misel siin põhimõtteks, et iga kute-haridusega noor saaks kindla seisu-koha võtta kiriku- ja usukiistuses.

Algkoolides antava usuoetuse hõl-bustamiseks on kavats toimetada ja välja anda usuoetaja käsiraamat, mida pedagogid praegu hädasti vaja-vad usuoetuseks. Lastetöö edendamiseks mõeldakse toimetada ja välja anda pühapäevakoolide käsiraamat.

Sõjalole tõttu, mis tõi kaasa pal-ju ülesandeid kiriku ja koguduste elu korraldamise alal, ei olnud võimalik kirikliku noorsooööde kohe endises ulatuses jätkata. Pealegi olid mitmed noortepäetajad kas küüditatud või mobiliseeritud. Kirikliku noorsoo-tööd alustati kogudustes siiski esime-sel võimalusel. Peamiselt on see sün-dinud lastejumalateenistuste näol. Ka tekkisid jälle noorterühmad mitme koguduse juures, eriti linnades.

Noorsooööd juhtis seni Konsistoo-riumi juures moodustatud noorsooöö toimkond, kuni viimase ajani täitis sekretäri ülesandeid õp. E. Saag.

Tähtsana üritusena 1943. a. võib ni-metada pühapäevakoolide töö uuesti korraldamist ja praostkonna noorte-päetajate tegevuse rakendamist. Mai-nimisväärt on ka septembril peetud Tartu kirikunoorde külastäik Aksi ko-gudusele. See üritus omandas üle-maaliste kirikunoorde-päevade ulatuse.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi peakoosolek

Ülevaade sündmustest seltsi elus

Vanimaid seltsi Eestis, Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi (asut. 1888) pidas kolmeaastase vahetaja järel seltsi majas 30. det. ligi 100 liikme osavõtul oma 274. üldkoosoleku.

Koosolekul seltsi asjaajaja A. Laasi poolt esitatud ülevaate järgi andis majandusdirektor dr. W. Endt 8. okt. 1941. a. tagala sõjavägede ülemjuhataja volitustega seltsi tege-vuse jätkamiseks, mille alusel Harju maavanem 15. nov. 1941 seltsi alles-jäänud juhatusliikmetest määras seltsi juhatuse. Et seltsi tegevus üldiselt ei olnud lubatud, siis piirdus ju-hatuse tegevus ainult varade tagasi-nõutamise ja nende valitsemisega. Nationaliseeritud seltsi kinnisvara saadi Tallinna ülemlinnapea otsusega 1. mail 1942 tagasi seltsi valdusse.

Seltsi liikmete arv oli 1940. a. 580. Juhatusle saadud andmetel on va-hepeal surnud 23, küüditatud ja tape-tud 25; küüditatustest olid 9 seltsi ali-liikmed. Surnuid mälestati püsti-tõusmisega ja küüditatuid minutilise vaikse hardumuse.

Peakoosolek kinnitas seltsi 1940.—1943. aastate aruanded. Koosoleku päevaks koostatud varandusliku seis-u järgi on seltsi varade väärtus 118.822 marka, selles summast kinnisvara 92.500 rmk., näitusväärt 8.819 rmk. (ümber hindamata) ja hoivused 10.559 rmk. 1944. a. eelarve võeti vastu 9500 marga suuruses, selles summast on bü-roo- ja seltsi ülesannete teostamise kuludeks ette nähtud 3100 marka.

Ühel häälel valiti juhatusse endised liikmed agr. T. Kint, agr. A. Elas, agr. A. Soovik, J. Reintalu, V. Hiipi ja mag. A. Tealane ning uuteks ins. R. Kaskov, agr. E. Viirsoo, G. Härm ja J. Tui. Dr. J. Masing on seltsi auesimees.

Revisjonikomisjoni valiti endised liikmed H. Klaus, agr. F. Sõit, mag. E. Vint, J. Volitar ja F. Vahumeister. Koosolekul avaldati tänu Eesti Omavalitsusele, kes on võimaldanud seltsi elavama tegevuse taastamist, ja juhatusle senise tegevuse eest.

Lühiteateid kodumaalt

Tartumaalt

Kudina valla vabatahtliku tuletoorje peakoosolekust võitis rohkearvulise liikmede osa. Koosoleku avas ühingu esimees A. Paluoja.

Kutsuti ellu tuletoorje spordiring, kelle organisatsiooniliseks juhiks valiti B. Laur. Ühingu juhatusse valiti tagasi endine esimees A. Paluoja, liikmeteks L. Madissoo (uus), V. Mäsoo, Ed. Elblaus ja Anna Säärts (kõik endised), revisjonikomisjoni: A. Vajda, V. Põldoja ja A. Karu (kõik endised). Kompanil-pealikuks on praegu A. Noorkõiv, abiks E. Lihtik.

Sõbralik ja üksmeelelne koosolek lõp-pes hümniga.

Elvast

Elva majaanikud taas koondumas. Elva Majaomanike Ühingu on alustanud taas tegevust. Hiljutisel ühingu pea-koosolekul valiti ühingu esimeheks A. Kask, teisteks juhatusliikmeteks U. Kivijärvi, M. Tammesild, L. Saaremees, E. Ernits, V. Vahtra ja E. Kaiberg, revisjonikomisjoni liikmeteks P. Aland, M. Soomberg ja M. Anderson. Eelarve võeti vastu 250 marga suuruses.

Peterimaa

Karistati tööpõlgureid ja puskariga hangeldajaid.

Pihkva piirkonnakomissari otsusega karistati tööleimetust hoidumise eest kahte isikut ja puskariga hangeldamise eest seitset isikut.

Karistuseks määrati 400—1500. rmk. või sellele vastavalt vangistust kuni 1½ aastat.

Määrati võimorm. Asja toimus Petse-ri Peterimaa Põllumajandusameti korraldusel koosolek kõigile vallavane-male ja põllumajandusjuhtidele. Koos-oleku sihtiks oli 1943/44. tootmis-aasta võimundigi kohustuse otstarbekohaste rakendamisviiside selgitamine. Koosolekul kõneles Turukorraldusvalit-suse piimandusala inspektor Kõrgesaar, kes selgitas koosolekijale uute võimormide määramise kõiki kohtade. Ühtlasi teh-ti teatavaks ka maakonnale määratud võimorm, mille on 13 kg lõpsilehmalt.

Luuakse karjakontrollingide võrk. Peterimaa karjakontroll on madalal Eestis ja karjakontrolli vähe levinud. Seni töötas asins kontrolling Roodva vallas, mille alla kuulus 26 karja koku 211 lehma. 1944. aastal on kavas kontrollivõrgu laialdasem rajamine.

Põltsamaalt

Põltsamaa tuletoorje oli koos, Põltsa-maa linna Vabatahtlik Tuletoorje Ühing pidas oma erakorralise peakoosoleku 28. detsembril, mil leidis aset Põltsa-maa Eesti Põllumeeste Seltsi saalis. Koosolekul juhatas ühingu esimees H. Melesk ja protokolli ühingu sekretär J. Veermaa. Ühingu esimehe kandida-diks seati üles senine esimees H. Melesk, kes ka ühel häälel esimeheks taga-si valiti. Juhatus teisteks liikmeteks valiti tagasi kõik senised juhatuse liik-med, nimelt: K. Karlson, J. Veermaa, A. Aalundi, J. Nael, N. Maarend, N. Alliksaar ja M. Lindeberg. Juhatusliik-

Tule ohvriks langes 5 siga, 76 kana, rida põllutootjaini jne., kuna talilist suudet pälkasta hobused ja sigalast 3 siga.

Nagu selgunud, sai tuli alguse ühe lastekodu tütarlastest, kaavandiku hoole-tusest, kes oli viinud kanalase kat-kise plekkambriga tullesid süsi. Need aga süttasid lae ja põhjustasid tule-õnnetuse.

Hoone oli kindlustatud 4800 ja val-lasvara 2140 marga eest. Kui suureks tõuseb tegelik kahju hoone omaniku, Tartu Maavalitsuse hindamisel, pole esialgu teada.

KADUNUD

Kaot. põhjale ajal pruunid mees-ter, taaskuulud. See plidid ja dokumendid ühe Päärli nimele. Palut. aual leidjad neid vae-vastu eest ära tuua Omakaitse staabi. Lai tn. 39, Tartu.

Kadunud 4. I 1944. a. ruudi-line villane, omakaitsele võetud. Tulla Tähne tn. 123-2. Hea vae-vastu.

Kad. I. I. 1944. a. saanitekk, nimet. E. T. Riia tn. 1. Riia teol. Elva ja Tõrvere vahel. Leidjal palutakse leida palutakse tulla Tähne tn. 123-2. Hea vae-vastu.

Kad. Kalevi tn. 80. I valge ja 2 tumehall kodukäest. Teat. võt-ära tuua samasse kohta. Leid-jaile vaevastu.

Kaot. koolipõll portfell koos tootmisloovidega 3. jaan. E. Riia teol. Elva ja Tõrvere vahel. Leidjal palutakse leida palutakse tulla Tähne tn. 123-2. Hea vae-vastu.

3. jaan. kella 4-5 Kasseltoomel kadunud postpakk lapse asja-eks (rifid). Palut. aual leidjad pakk aadressi järgi vaevastu eest ära tuua Taarapst. 2-4.

Enne jõulu kaot. beesh, villa-ne, suur sall. Palut. tuua eest-teat. võt-ära tuua Lootuse 14-4. Rõõm.

Kaot. 28. 12. 1943. a. seana-hast mees. parema käe sõr-mikinas. Teat. Kuperjanovi 1.

2. I 44 hilisõhtul kaot. Võru ja Kalevi tänn. vahel. raamat, mees-ter, nikkel-käkel. Palut. leida seltsi eest ära anda Kalevi tn. 65-2 (J. Mees) või Leu-bihiroos.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Kes leidis uuel aastal auto-vandit. Palut. hea vaevastu eest ära tuua Tuuri tn. 65-8.

Nemethil uus Euroopa rekord

Noor, mitte veel 18-aastane ungari üliõpilane Sandor Nemeth, kes hiljuti püstitas kaks uut rekordit rinnuli ujumises ja seega tõusis Euroopa ujutajate tippsaavutuse, saavutas uue rahvusliku tippsaavutuse. Ta ujus 100 m rinnuli 1.09,0, mis on ühtlasi ka uueks Euroopa rekordiks, kuna senine ametlik rekord oli sakslase Joachim Balke nimel tagajärjega 1.09,5 aastast 1938. Et olla aga päris kindel, kas see Nemethi saavutus rekordina kinnitami-sele tuleb.

Nemeth katsus samal korral ka 200 m rinnuli ujumises püstitada uut rekordi, kuid ta saavutas sel ajal „ai-nult“ 2.43,6, mis on täpselt võrdne senise rekordiga. 100 m kroolis tuli Elemeri võitjaks ajaga 1.01,0, kuna teiseks jäi vanameister Tatos 1.02,4. Väga hea aia ujus 4X100 m teate-meeskond — 4.04, kusjuures üksikute tagajärjed olid: Hamori 1.01, Eleme-ri 1.00,8, Tatos 1.01,2 ja Kõrösi 1.01,0.

Välismaalaste edu Barcelonas

Barcelonas korraldatud tennis, jõulutuuriil meeste paarimängus tulid võitjaks prantselased Cochet ja Gentien, kes finaalis pärast raskest võitlust võitis hispaania meisterpaari 4:6, 6:3, 1:6, 6:4 ja 6:2. Segapaaris, mängus tuli esikohale rumeenia abi-elupaar Rurac, kes finaalis võitis his-paniase Maier-Olozaga 6:2 ja 6:4.

Hamburgi poksimatsh

Hamburgis korraldati 1. jaanuaril sõduritele ja relvavõistluse tšellistele suuri poksimatsh, kus peamatshiks oli berlioniense Heinz Sendell kohtumine flaam Robensyniga. Ligi 7 kilo raske ma kehakaaluga flaam osutus noorele berlioniasele raskes vastaseks ja Sen-delli loobus talie 8. ringil käevigastuse tõttu.

Teises raskekaalumatshis belgiane Al Gerard loobus pärast 4. ringi strass-burglasele Karl Rutzile roidevigastuse tõttu. Rutz oli kogu võistluse kestel ülekaalus. Keskaalus viinlane Jupp Neef saavutas punktivõidu flaam Hä-sendonki üle.

Vilniuse turniiri tulemusi

Vilniuse jõulu-maleturniiri jätka-misel kolmandas voorus võitis Rand-vir lätlane Zvirbulis, Tünn mängis viiki lätlase Skemaga, lätlane Bergs võitis kergelt riigisakslase Schwarzzi, leedulane Tautvaisas kaasmalase Vaj-tonise, leedulane Bernanis kaotas ette-vaatamata tõttu leedulasele Kowals-ki, kelle ja lätlane Liepnieksi ajapuuduses leedulasele Arlauskasele.

Neljandas voorus kaotas Tünn vastu võtmata kumimgagambidisi Bergsle, samuti Randvir Kovalskisele, Arlaus-ka Vajtonisele ja Tautvaisas Schwarz-zi. Birmanis võitis Liepnieksi ja Zvirbulis Skema.

Viendas voorus alistus Skema Rand-viirile ja Tautvaisas Tünnile, kuna Bergs võitis Zvirbulise, Kovalskis Liepnieksi ja Arlauskase Schwarzzi. Pnev oli Birmanise ja Vajto-nise partii, kus mõlemad olid suures ajapuuduses ja lõpuks Birmanis kaotas.

Kuandas voorus võitis Randvir Liepnieksi ja Tünn Arlauskase, kuna Bergs pidi leppima Skema vastu viigi-ga. Schwarz kaotas Birmanisele ja Zvirbulis võitis Tautvaisase ning Vajtonis Kovalskise.

Seltemendas voorus võitis Bergs Randvir, Birmanis Tünn, Tautvaisas kaotas Skemale, Schwarz võitis Kovals-ki, kuna pooleli jäid partiid Arlaus-ka — Zvirbulis ja Liepnieksi-Vajtonis.

Kahesmas voor oli viikide voor. Viigiga lõppesid partiid Rand-vir — Vajtonis, Tünn — Kovalskis, Zvirbulis — Birmanis, Schwarz — Liepnieks ja Bergs — Tautvaisas, kuna Skema võitis Arlauskase.

Üheksandas voorus viigistas Tünn Liepnieksiga ja Bergs Arlauskasega, Skema võitis Birmanise, Kovalskis Zvirbulise ja Vajtonis Schwarzzi, kuna Randvir — Tautvaisase partii katkes-tati.

Kümmendas voorus võitis Randvir Schwarzzi, Zvirbulis Liepnieksi, Ske-ma Kovalskise ja Bergs Birmanise.

Itaalia sport elustub taas

Itaalia sportlased on võtnud nor-maalset ilmet. Nii peeti nel päevil Lavages esimesed suusatamisvõist-lused. Seekord oli kavas ainult mäesõit 1500-meetrilisele distantsil Zoriki mäes aega 1.41,4, tulles seega võitjaks, kuna väljaspool võistlust Paluselli saavutas koguni aja 1.39,4.

Lähemal ajal on ette nähtud rida kaalukaid poksimatsh. Laupäeval lä-heb esmakordselt elukutselise ringi Itaalia asjaajastajate rahvusmees-konna mitmekordne liige Bonetti ja samuti ka Poli. 25. jaanuaril aga kaitses Trieste oma Itaalia meistri-tiitlit kahekordne Euroopa meister Bondavalli, kelle vastasteks on olim-plavõtja Ulderico Sergio, Milanose koh-tuvad kergeteakaalu meistridine pä-rast Carbarino ja Romano.

Meistriliitel Despeaux'le tagasi

Prantsuse keskaalumeister Edouard Tenet kaotas uusaasta-päeval oma tiitli Berliini olümpiavõitjale Jean Despeaux'le, kes tunnistati pärast 12. ringist matši punktivõitjaks. Despeaux saavutas oma edupunktid juba esime-sel ringidel. Ta oli ka varem Prant-suse meister, kuid 13. detsembril 1942. a. kaotas ta oma meistrivõidu Te-net'le.

Jalgballi uuel aastal

Uue aasta esimestel päevadel peeti Saksamaal rida jalgballivõistlusi, mil-les laulajalaukumaks oli riigi pealin-nas Hertha-plaatsil 5000 pealtvaataja ees peetud Berliini ja Kindralkuber-mangu vaheline kohtumine. Berliini meeskond oli ilmses ülekaalus, kuna aga võit tuli tagasihoidlik arvudes 4:3, esimene poolaeg koguni 2:2. Ber-linlaste tugevat ülekaalu ei aga rää-gib selget keelt nurgalööki suhe 22:0. Berliini meeskonna väravas oli Baumann, kuna rahvusmeeskonna vä-ravavahi Helmuth John on tema seltsi — Berliini SK — poolt korduvate diet-sipliirikkumiste pärast 6 kuuks dis-kvalifitseeritud.

Pühapäeval Slovakkia meistermees-kond Bratislava SK mängis Dresdenis Saksaa meistermeeskonnaga Dresdeni Spordiklubiga, millest võistlust oli jäl-gimas 6000 pealtvaatajat. Saksaa meis-ter oli ülekaalus ja võitis 3:1, poolaeg 2:1. Esimesena saavutasid värava slo-vakkid, kes algul näitasid eeskujuliku kombinatsioonimängu.

Oma esimese võistluse pidasid slo-vakkid Chemnitzis sealsel BC vastu 2000 pealtvaataja ees. Bratislava SK oli oma vastasest kaugel parem ja võitis 5:0, esimene poolaeg 4:0. Eriti hea oli slovakkide kaitses.

Uusaasta-päeval peeti Berliinis ka kaiks esivõistluse mängu, kus senine ringkonnameister Berliini SV 92 võitis rea puhkusele olevate sõjameestega täiendatud Minerva 98 meeskonda 4:1 ja Blau-Weiss 90 saavutas nappi edu 4:3 Tennis Borussia üle.

Partiid Tünn — Vajtonis ja Tautvaisas

— Arlauskas lõppesid viigiga. Turniiri kaksivõitjaks tulid Vajtonis (Vilnius) ja Bergs (Riia) kummagi 8½ p., kuna kolmanda ja neljanda ko-ha jagasid Tünn (Tallinn) ja Skema (Vilnius), kummagi 7 p., viiendale kohale placeerus 15-aastane Tallinna õpilane J. Randvir 6 punktiga, järgne-sid: 6. Arlauskas (Kaunas) 5,5 p. 7. Schwarz (Riia) 5 p., 8.—10. Tautvai-sas (Leedu), Zvirbulis (Riia) ja Kovalskis (Vilnius), igalühel 4,5 p., 11. Birmanis (Kaunas) 4 p. ja 12. Liepnieks 1 p.

Randvir võitis Vilniuse väik-turniiri

Pärast jõulutuuri lõppu korraldati Vilniuse kutselugude esinduse ja spor-diselt LGFS poolt väljapandud auhindade välktuuri. Kuuelistkümmest osavõtjast tuli esikohale Tallinna õpi-lane Randvir 12 punktiga leedulase Seckelke 11, Tünn ja Maselise (Vil-niuse) 10 punkti ees.

I. Schdanovs Läti meistriks

Vana-aasta-õhtul lõppesid Läti esi-võistlused males. Esikohale tuli I. Schdanovs 11 punktiga, järgnesid Z. Solmanis 9,5 p., A. Strautmanis, L. Dreibergs, N. Engaltševs ja L. Enselins, igauks 7 p., Jaunsems 7 p., Garais 6,5 p., Melngailis 5,5 p., Hasen-luvs ja Osols — igauks 5 p., Sirms 3,5 ja Teteris 2 p.

Väljaandja kirjastus „EESTI AJALEHT“

Peatoimetaja E. WOLKE
Trükkiküts „POSTIMEES“, Tartus

AMETLIKKE TEATEID

Tootlusameti teadaanne

Riistab 28. ja 29.—30. tootlusperioodi elatistabetele ja teiste kaartide väljanduse korda. Kuna ametliku korraldusega 6. jaanuar (kolmekuningapäev) s. a. Kuna ametliku korraldusega 6. jaanuar (kolmekuningapäev) s. a. Kuna ametliku korraldusega 6. jaanuar (kolmekuningapäev) s. a.

Saksa Ida-alade Karusnahkade G. m. b. H. Lõuna-Eesti kokkustupunkt

Tartu. Tähe tn. 25-2. Ostad sõjaväele kõigisuguse karusnahka, nagu: saarma, rebase, määra, jänese, nurgise, tulikra, kähri, orava, külikku, koera, kassi j. n. kindlakamääratud kõrgema hinnaga, ja teeb soodsust isahimeestele ning karusnahkade müüjale preemiade andmisega.

KES TEAB?

Sõjapögenik Pauline Salits, ot-sib oma õde: Emile Aliik, An-nu Kupu, Lovisa Ratasap, kes Oudova linnast Eestisse tulnud. Teat. Palamuse kp. 25.

Sõjapögenik Meeta Salits ot-sib oma sugulast. Hilda Eit'e. Päril Boina rajoonist. Teat. Pa-lamuse kp. 25.

Sõjapögenik Liisa Kõerman. Leinangradist oblastist. Näda ra-joonist. Bekhova vallast ot-sib oma sugulast Oskar Kõerman ja Liide Kõerman. Teat. Ropka v. Külliste küla. Väijari talu.

Kaevu-Isesentorund, hind 10 rmk. tk. Filosofid 20-1. Püvi.

Tüine hobune. Rmk. 350.—. Lõunaja. Sirgo as. Vasilja talu. A. Vassila.

Kaevu-Isesentorund, hind 10 rmk. tk. Filosofid 20-1. Püvi.

Tüine hobune. Rmk. 350.—. Lõunaja. Sirgo as. Vasilja talu. A. Vassila.

Kaevu-Isesentorund, hind 10 rmk. tk. Filosofid 20-1. Püvi.

Tüine hobune. Rmk. 350.—. Lõunaja. Sirgo as. Vasilja talu. A. Vassila.

MARTIN BERGMANN

kol.-ltm. Oma viimast eestlaegest ülemat

endine Ratsarigemendi pere

Formeeritud ja pataljonil

Ülemat mälestavad sõbrad ja endised kaas-

teenijad

Matmine Tallinnas Sõja-

väe kalmistule 8. jaan.

1944. a.

Plinarkka haiguse järel

haiguse väikesel minn armas

abikaasa

Aleksander Petrof

Gräsnahov

sünd. 24. 6. 1869

Leinavad

abikaasa, kasupoeg abi-

kaasaja ja ämm

Arasatmine leinamajast.

Narva 161-1. 7. I 44 kl. 12

Uspenski koguduse kalmis-

tule.

Lühikesed raske haiguse

järeil lahkunud

Enno Maasik'ut

KOLM KORDA KUUSKÜMMEND AASTAT

Kunstnik K. Süvalo 60-aastane

Vilsandi „linnukuninga“ tähtpäev

Vähesed eesti kunstnikud on oma elu keskse ühtluse talle jätnud. Üks neist õnnelikust on maalnikunstnik ja joonistaja K. Süvalo, endise nimega aastani 1936 Shtsherbakov.

K. Süvalo sündis 1. jaan. 1884 looduslikult kaunis Karksi mõisas ehitusmeisteri pojana. Sisse maastiku va. hoiduslikkus — metsade, mägede ja orgude lainetav panoraam ühes ajaloo- lise Karksi linnuse varemetega — on vaimelt erksaselt poissi ta muretses lapsepõlves jätnud kustumatu mulje, mis on ta kunstis elavalt väljendunud.

Polei kunstilisel eluajal vahetas isa mõisa ehitusmeisteri ameti põllumehes kutses vastu sealsemas Karksi vallas Põltsa talus. Sellest tulenevad noorele kunstnikule talulase kühk ja hark, mis on ta kunstis elavalt väljendunud. Polei kunstilisel eluajal vahetas isa mõisa ehitusmeisteri ameti põllumehes kutses vastu sealsemas Karksi vallas Põltsa talus. Sellest tulenevad noorele kunstnikule talulase kühk ja hark, mis on ta kunstis elavalt väljendunud.

Paremale järele pöördunud nooruk asus 1903. a. ametnikuks kassapõhimehele raudteel. Mis viis ta tehasesse kokkupuutesse võraste inimeste, välismaalaste uudistega ja eluga Kuulnud Riias elunev, tuttavalt sealsest kunstnikust ja õppimisvõimalustest, küttes Süvalo vääramatu otsus hakata kunsti õppima. Aastal 1908 siirdusid ta Riiga, kus astus alguses Blum'i erakutseskooli joonistust õppima. Järgmise aasta jaanuaris pääses ta juba Riia linna kunstikooli, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik.

Siis jätkas ta õppimist Riia linna kunstikoolis, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik, mille juhataja oli Riia linna kunstnik.

Juba Riia kunstikooli õpilaseks pöördunud Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Sama aasta sügisel kutsuti Süvalo Pärnu Eesti Koolisellest programmist juhtima joonistustõpetajaks. Sõjaväeteenistusest vabastamise järel ta kutsus vastu. Süvalole saab Pärnu supelinnas ta alaliselt elukohaks ning joonistustõpetajaks kutsuti — esmalt programmist juhtima ja kaubanduskoolis, hiljemini Pärnu Eesti Koolisellest programmist juhtima joonistustõpetajaks.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Süvalo korduvasti oma töödööda Peterburi kunstiakadeemia ruumes korraldatud Venemaa kõikide kunstikoolide õpilaste välkkööde näitusel. Kooli lõpetamise järel astus ta 1914. a. algul Peterburi akadeemiasse oma kunstiharidust täiendama, töötades kevadest märtsini 3 kuud prof. D. Kardovski maalitööde juhendamise all.

Eesti ajal juba Pärnu Linna Ühisgümnaasiumis — ta aegendubvaks leivateenistuseks. Maalnikseks jääb aega peamiselt ainult koolitööde vahetajal ja suvel. Ent õpetajaametlik on ta pidanud täie andumusega, äratades õpilastes huvi kujutava kunsti vastu küll koolitöös, küll noorte õpinguides küll Pärnus võrdlemisi harva korraldatud kunstinähtustel õpilaste loomingu probleemidega tutvustades. Tema on esimest kunstiharidust saanud mitu meie nooremast kunstnikku, kellest tuntuimad on Karin Luts, Ursus Tamm, A. Vihalem jt.

1929. a. küll Süvalo Kujutatavate Kunstide Sihtkapitali Valtusest stipendiaadina Pariisis, kus töötas L'Académie de la Grande Chaumière's ning tutvus moodsaamad prantsuse joonistustööstuse meedidega. Pariisis esines ta kolme oma tööga kunstinähtusel.

Kuigi elades ja töötades kodumaal kunstikeskustel eemal, valikes ja igas vabaproovimises, mis loominguks vae ergutust pakub, on Süvalo siiski elavalt oot võtnud kodumaa kunstinähtustest. Juba 1913. a. esines ta esmakordselt Tartus „Noor-Eesti“ riikliku korraldatud näitusel. Aastal 1916 ja 1917 esines ta Eesti Kunstiselle näitusel Tallinnas suurema arvu teostega, peamiselt impressionistlike maastikumaalidega, mis ongi jäänud kunstniku lemmikalaiks. Maastikuid erinevalt aastaaegadel peegeldavad muud ja meeleolud letavad temas inimese töigeks, esmalt Purvitsi impressionistliku vormi ja värvikaanonist väljendunud, hiljemini juba iseseisvamat tunnetuslaadist lähtudes. 1915. a. Tallinnas kunstinähtust arvustades leidis H. Kompus Süvalo töödese veel lähe- dast sugulust Purvitsi omadega, ise loomustades ta kevade- ja talvemaas- ke rahulikkul, staatilist ülesehitust ja koloriiti, milles „ikka korduvad hõbe- hallid toonid, külmad taevad, külmad veed, külmad varjud laguneva lume riisemil, koltunud maa, valged kaestli- ved punakate raagus latvade“.

Eesti kunsti esimesel ülevaatusnäitusel 1919. a. suvel Tallinnas esitas Süvalo kümme näitust. Tartus „Pal- lase“ kunstilõunaga astumise järel võt- tis ta 1920. a. alates mitmel aastal oot selle kunstinähtustest. Hiljemini aga astus ta EKKKK liikmeks, saades selle organisatsiooni näitustel sagadeseks esinejaks. Samuti on ta oot võtnud Kujutatavate Kunstide Sihtkapitali Valtuse poolt korraldatud kunstinähtustest kodumaa ja mitmel pool välis- maal.

Oma kodulinna Pärnus on Süvalo olnud puhuti ainukeseks täisdamaks kunstiliseks jõuks ning kohaliku avaliku kunstielu organisatsiooniks Pärnus on ta korraldanud kolm oma töödese eri- näitust, esmakordselt 1913. a., pannes välja sadakond teost — maastikke, portreid õli ja pastelli, akvarelle, joonistusi jne. Ta töödese suurem näitus toimus juul 1933. a. Ühtlasi on ta oot võtnud mitmete teiste kunstisorganisat- sioonide — „Pallase“, Eesti Kunstiselle Riikliku, EKKKK — korraldatud kun- stinähtustest Pärnus, nii esinejana kui ka organisatsioonina ja tutvustajana rakendades mõnikord isegi õpilasi näi- tuse korraldamisel mitmesuguste üles- annete täitmisel.

Ta teosed leidub Tallinnas, Tartus ja Pärnu muuseumides ja asutustes, kuna enamik on jäänud eraisikute kogudesse. Süvalo nagu peaaegu kõigi meie kunstnike looming on läbi teinud mit- meid arengumärgi ja suunamuutusi. Selle amplituudi pole väga suur ning probleemist mitte eriti sügav, mille põhjustajaks on olnud kunstniku elamine eemal kunstielu tuuletõmbu- selt ning pidev närvesööv koolitöö. Ta loomingu peamiseks stiimuliks on alati jäänud loodus, maastik oma vormi ja värvivarjundide rikkusega ning vaheldu- vate muljetega. Lõuna-Eesti, Pärnu ning selle lähema ümbruse maastiku.

„Oled sa hull? Mõtle, mis sa räägid! Sa oled abielus!“ „Tea, et olen.“ „Ja sa juuled mulle seda beldi.“ „Sa tahsid teada tõtt.“ „Ei, see ei või olla tõsi! Sa ei tea ise, mis sa räägid!“ hüdis Laurits.

„Tahad sa beldi, et sina tead paremini kui mina ise, mis mu südames sünnib?“ „Hea! Ja mina? Mida tunned sa siis minu vastu?“ Helene langetas pilgu. Ta hää kolas väsinult, kui ta ütles: „Ära piima mind.“ „Sina piimad mind!“ „Mul on kahju. Ma ei tahaks seda teha.“

„Ja sinu armastus? Mis võib sellest tulla? Või kavatsed sa hakata abielu- rikkuks?“ Helene hüppas nagu nõelatuva püsti. Ta põsed õhetasid. „Ära solva mind!“ Laurits vaatas talle jahmunult otsa. „Kuidas?“

„Võib armastada ka teisi.“ Siis Laurits küsis: „Mis sa leiad tema juures armasta- da?“

„See, et ta on niisugune, nagu ta on. Kogu ta elu... ma ei tea isegi... Aga ma tean, et ta jääb mulle alati suureks unelmaks.“

Laurits mõeldis aeglast sammudega auruhaamist ja jõuab sepikotta. Siin hõljub paks valge aurupilv, sest sepa on ääsi juures pannud tulise raua vette. Ta vaatab paremale. Akna all asub auto- reentiline keevitusaparaat. Tõeline Tarm tõstab parajasti mingit masina- osa raamile. Laurits teab, et see on osa diiselmootorist. Eile ta joonistas isik- kule sellele sirklirga ringi, mis tuleb tule- abil välja lõigata. See on täpne töö, mis nõuab kindlat käta ja võitlust silma.

Laurits huled pigistavad kramp- kuli kokku, ta mõtleb jälle endast. Ta ei suuda lihtsalt aru saada, et teed- enam ei armastata. See näib nii võima- tuks kõige selle järel, mis neil on olnud. Heleneaga viie aasta jooksul ühist.

Tarm kummardub ümra tsinktoob- kohale, kus loksuhuhakarva vesi. Ta kaetõmbest kerib karbidumist ains- mis on kaetud halli klepuvaga pudraga. Pannud sinna karbiid, ta asetab aluse

motiividel on Süvalo loonud oma pa- rina, kuna portree, figuratsioon kom- positsoon ja muu alusest on kõrväl- sama tähtsusega.

Lähtudes Purvitsi eeskujudest, on ta oma loomingu esimesel perioodil viljelnud dekoratiivse kallakuga vär- vikat vabaõhu-maali, sageli kasutades neolimpionistlikku puhaste spektri- värvide täppimistehnikat, mis ta teos- tele annab meeleilist kirka lime 1920-ndate aastate algulpoolel ilmub ta loominguks ekspressionismi vormi, ja värvisugemad, mis teda aga püsiva- malt ei kõlts. Viimasele kümnendil, umbes Pariisi-maastik alates hakkab domineerima enamasti hallikad või pruunil- gammal põhinev meeleolukas toonimaal, vaheldumisi siiski veel kir- gaste dekoratiivse lõuenditega, mis ta noorpõlve kunstikõhust meenuta- vad.

Ikka veel nooruslikule ja loomelise- tihisele juubilarile ning allaikurjastun- gile kunstihuvile esimesele hea sõna ja teoga virgutavale soovigem järgnevalks kümnendileks ta Pärnu mugavas kodus veel tuhat rõõmu ühest ilusast hetkest looduse rüpes kodumaa avara taeva all, ühtlasi senisest lahedamalt võma- lusi seda kätkeada oma teostesse.

Valdemar Ern

Uhe kirja- ja koolimehe elukäigust

Täna, 6. jaanuaril pühitseb oma 60. sünnipäeva kirjanik Mats Mõtslane, kodanliku nimega Mart K i i r a t s, kes ilmus umbes kolmekümne kaheksa aastat eest meie kirjandusse Ernst Säruga küllarealistis otsesse jätkajana, mida ta on olnud kogu oma toodangus.

Mats Mõtslane on sündinud 6. jaanuaril 1884. a. Pärnemaal Tõstamaa vallas Endriku-Jaani talus. Alustades oma õpinguid Andra kihelkonnakoolis, jätkas ta neid 1900. a. Tartu Õpetajate Seminaris, mille lõpetas 1904. a. Tõdese kõigepealt Tõstamaal talviti õpe- taja abina ja suviti kohaliku vallakir- jutaja õpilaseks. Viis teinistusest ta õpingute lõpetamise järel Saarde kihel- konnakooli juhatajaks, 1911.—1918. a. elas ta Tartumaal Vaimastvere vallas Sae talus põllumehena ja mõdrina, pä- rast seda samuti tegeliku põllumehena.

Õpetaja-ametit pidades on Mats Mõtslane igal pool elavalt oot võtnud kohalikust seltskondlikust tööst, juhata- des laulukoori, pidades kõnesid ja teostades ka ühisõndlikul alal. Ta on olnud Lõuna-Eesti Põllumeeste Keskseltsi sekretär, seejärel Maapäeva esi- mese sekretär ja hiljem ühtlasi aega I Riigikogu liikmeks põllumeestekogude riiklase. Peagi loobus ta aga tegelikuks põllumeheks, pühendades end täielikult kirjandusele, pühendades kirjanikuks tegevuse ja kool- meistri-ameti kõrval teisel põllumehe- na kogu oma jõu emakeese maa eest hoolitsmisele.

Mats Mõtslane kirjanuslik tegevus algas Tartus Seminaris õpingute ajal. Kuigi Seminaris ametlikult valitsee vaim õpilasi eesti kirjandusest pidi vöö- rast seda samuti tegeliku põllumehe- na.

Kui esimesel jõulupühail algasid nn. „suurõli“ („jõuluvõlgu“) ja toimu- si lakkamatult järgnevalgi õhtul — siis need „kulana ehk viiristmise õda- gu“ lõpetab tormiliselt mängude praasniku ja mitmesuguste nõudlike kommetega sisustatud kolmekuninga- päev või, nagu setud seda ise nimetavad kreeka-katoiku jordanja kombe järgi, „viiristmise päev“.

„Viiristamise“ päeva eelõhtul teeb talus perenaine kõigile ustele ja akendele sõega või kirilidga risti, et vanakuri- sisse ei pääseks ja toimuvald „jilla“ ära ei rikuks. Samuti teeb ta mainitud vii- sil risti kaevu raketele, et vesi oleks kogu aasta puhas, või kinnitab sinna samal otstarbel naelaga väikesed pun- ristid (mõned viskavad selle risti ka ke- vu). Samal ajal käib perenaise aidas ja viskab teise pulkade kokkulepitud kahteristi salve vanapagana ja puugi kahjustuste tõrjeks ja vältimiseks.

„Viiristamise“ hommikul läheb igast talust üks inimene, tavaliselt mõni no- remaid perekonnaliikmeid, kirikusse, kaass suur pudel, et hankida „risti- vette“, millel uskumuste kohaselt on imetev võim ja mis ei puudu üheski setu tares.

Kui kirikuline „ristiveega“ koju tuleb, võtab perenaine pudeli ja kallab osa oma kohale tagasi ja hakkab kohlitse- ma vooliku juures.

Laurits astub lähemale. Tarm muu- tub närviliseks. Ja nähes, kuidas ta sõr- med ringi kobavad, Laurits ütles: „Anna siia. Ma ise —“

Tarm astub kõrvale. Laurits heidab pilgu manomeetritele. Raud vajab kolm atmosfääri. Ta keerab vaskkraani: kuuldub tasane sisin ja must osuti peat- number kolmel.

Kolm! Kolm oli ka neid: tema, Hele- ne ja Kalvar — too teatriorkestri viiul- daja, kelle pärast nende elu oli jooks- nud ummikusse.

Laurits ägab kõgea üle näo ja vaa- tab gaasiliidrit, kõrget, kahurikuuga sarnanevat teraspuudil. Harjunud liig- tusega ta avab kraani: voolik tõmbub pinguli, hapnik voolab...

Ja seades ette tundeid priidid, ta ar- vab päris hästi nägevat, mis ta peab tegema. Ta peab selle tunde vastu võit- lema, mis seob Helenet Kalvariga. Nii nagu ta saab jagu rauast ja terasest tu- lega, ta saab jagu ka sellest tundeist.

Ta sihtitab tiku ja lähendab selle vask- sele keevituspiitsile. Plahvatahes tekib violette tuleleek ja hakkab vuhisema õhus. Laurits seab tuld. Leek muutub kitsamaks ja kollasemaks ning helli te- ravne. Siis Laurits juhib legi masina- osale raamile. Tule ja raua kokku puu- tudes paiskub sademefontaan, nagu oleks äkki sihtitud suur rakettküünlal.

Ning raud sulab. Laurits tõmbab aegla- selt leeki joont mööda, — ja sinna, kust leek on üle käinud, jääb hõguv, punane vaigete servadega vagu.

Nii Jah — just nii ta peab läbi löi- kama selle tunde, mis seob Helenet Kalvariga. Järele jääb võib-olla arm, — aga mis sellest! Milline võitlus mõõdu- vereta ja armidega? Tema elu, ta tõeks- pidamised on loostatud, — tal on õigus vastu hakata. Ta toob oma naise koju tagasi! Ja küllap ta leiab ka abinõusid Kalvari eemaldamiseks. Seltskond ja kadunud on tema poolt!

Ja sel ajal, kui ta käsi liigub tulega, teerleb ehamäärastel ta peas mõte, et ahul, kui ta peaks alla jääma, ta oleks väikeseks naeruväristatud. Nagu läbi udu vilksatav alle siiski kaugel ja äärmalt, et ta mõtleb praegu: ainult en- dale, kuid ta pole võimeline seda mõ- tet kinni püüdma ega arendama. Ta

Teiste väljapaistvate eestlaste hulgas küttasid bolševikud meilt ka A. Toomi, „linnukuninga“

Vilsandi saarest, nagu teda tundis rahvas ülemaailmselt, eriti aga õppiv noor- sugu, kes rahuaegadel igal suvel ar- vukais ekskursioonides külastas Eesti länepoolseimas nurgas asuvaid väi- keski Vaikade-nimelisi kaljusaari Vil- sandi tuliku lähedal, kuhu tulikuulema Toomi aastatepikkuse tööga rajatud oli haruldaste merehindude kaitsepaik Seal tiibles linde ka pilvi meenutava- te parvedena ja peitses nii rängalt koos, et hirm oli teinekord kõndida kõikjal leiduvate pesade ja poegade vahel, kartes kogemata mõnele peale astuda. See oli haarav, ühtaegu kau- ni ja võimas looduspiit sin meie oma Eesti kodumaa, nii nagu muidu, võis lugeda ainult raamatutest kaugete inimlagedate ookeanisaarte ja sama- suguse jäämeri ranniku kohta „linnu- saarist“ ja „linnukuningadest“. Siin kogeti, kui palju kaunit on kodumaa looduses, ja õieti seeläbi teda veel enam hindama ja armastama.

Aga ka teadlasi või siit järjekind- lalt eest leida keda meelitas meilt ja mujalt kokku võimalus uurida muidu haruldaste ja raskesti jälgitavate me-

rutama, kujunesid tagajärjed vastu- pideks. Et aga Seminaril õpilased igal juhul ei tohtinud avalikult osa võtta eesti kultuurilust, siis ka selle taga- järjel juubilaril esimese jutustus, mis kannab pealkirja „Ünenääd“, ilmus 1909. a. „Postimehes“ varjuline all, millest ta hiljemgi ei loobunud. Eiraa- matuina on temal ilmunud kõigepealt pikem jutustus „Kraavitaajad“, mis on kaalut kirjanuslik dokument meie küllahiskonna arenguloost. Nimeta- tud teostest nägi esimene trükk päeva- valgust 1906. a., teine trükk 1910. a. ja kolmas trükk 1920. a. Järgnesid „Kusta Poland ja Kukehansu Madis“ 1920. a., „Hans Tohver“ 1920. a., „Lilika lend“ 1926. a., „Mu kodu“ 1927. a., „Hilda Kõrevares“ 1928. a., „Küllaotsa Harnes“ 1929. a., „Mõrane hing“ 1930. a., „Mäng“ 1930. a. ja „Kevadised vood“ 2 köites, 1931.—1933. a. Peale oma kir- jandusliku loomingu on ta avaldanud rea tõlkeid.

Üle vahepealsete mitmepalgeliste päevade siin-seal on juubilar Pärnemaal mehele nüüd uuesti sideme leidnud oma sünnimaakohaga. Juba enam kui kümne aastat on ta taas Pärnemaal koolmeis- ter, olles praegu kolmandat aastat õpe- taja Vändra algkoolis.

Soovides tõsiselt töömehele tema juu- beli-sünnipäeval veel palju lüüasid as- taid, jääme ühtlasi lootma tema loom- ingute üha jätkuvat tõusu.

J. LEPIKSAAR

„VIIRISTMISE PÄEV“

Mõnda setude kolmekuninga-kommetest

sellest toopi või kausi, kust joob kogu pere, ning õhtusel tähtsus lisatakse „ristivetti“ ka loomade joogisele. Ent ka kaevu kallatakse preestri poolt õnnista- tud vett, et vesi püsiks puhas ja et seda järeleks kogu aastaks. Samuti ei lähe konnad sinna kaevu, kuhu kallati pühit- setud vett. Ülejääk aga säilitatakse arstina „kibotisi“ („pühakude kapsi“) või „pühaste nulgasi“ müüli. Tarvitake- ses tervistavat haiguste korral ning kevadel kastetakse „ristiveega“ läbi laulatussõrmuse külviseemet, et kind- lustada saagirohket lõikust. Ka lehma- dele antakse sünnitamisel seda vett „rohuna“ ning vasikale koos piimaga esimesel jootmisel.

„Viiristamise“ päeval viiakse „hinge- ülendamiseks“ külas elavale vanakes- le, „vatska“, mis ahjusool selleks eri- liselt on küpsetatud. Iga vanakes jaoks küpsetatakse üks „vatsk“, mis kaetak- se „päälisega“ (kas koorega või kaste- kase lihtsal suhkruvette). Viijaks on tavaliselt lapsed, vahel ka perenaised ise. Viija ütleb alati, kes saatis ja mida saatja vanakese soovib. Tavaliselt soo- vitakse palju eluaastaid, sest sellise tegevusega loodetakse vanade elupaevi pikendada, ning õnnelikud on need, kes said rohkelt „viiristamise vatsku“.

Sageli käiakse ka „viiristamise“ päe- näeb ainult seda, mis talle on tehtud — ja mis teda ootab.

Nagu pingul nagu terasvedru, ta kum- mardub keevituspiitsi kohale ja vahib rauda, mida ta lõikab. Ka tema elu oli seni puhas nagu see liikima nihitud raud siin!

Seal märkab ta äkki pruuni rooste- laiku. See läbib ühes kohas ringi, mi- da ta lõikab.

Roostel Ta kõrvaldab selle! Ta pae- he keevituspiitsi käest ja tõukab priid- lid laubale. Suured hõitlavad veerevad mööda ta nagu alla ja ta meelekohta- des taob veri. Ta näeb eemal laul põ- levat leeklampi ja haarab selle järele Maha rooste! Ta lähendab lambi rauale

Kostab tume mürt, nagu oleks visat- tud midagi raskest laele ja seintele. När- viline värip läbib kogu ehitise — ja siis on äkki nii selgesti kuulda lõõtsa vuh- semist...

Lauritsa ümber sumiseb ja ragiseb. Vahetevahel kostavad sekka tundeid mürtsud. Kuskilt tuleb pikk ja punane tulejuga, sademend tantsivad — ja siis ü